

afdeling
Cultuur, vastgoed en ontwikkeling

steller
L. Janssen Lok

gouda
23 oktober 2024

dossiernummer
8165

telefoon
14-0182

onderwerp
Visie Sporten & Bewegen in Gouda 2024-2032

Gevraagd besluit

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad van de gemeente Gouda voor te besluiten:

1. De Visie Sporten & Bewegen in Gouda 2024-2032 vast te stellen.

Toelichting

In het Bestuursakkoord Geef Gouda Door heeft de gemeente onder andere beschreven het belangrijk te vinden dat sporten en bewegen toegankelijk en dichtbij is voor iedere Gouwenaar. Specifiek werd genoemd dat de gemeente het Volwassenenfonds wilde continueren, dat er werk gemaakt zou worden van de uitvoering van het Sportakkoord en dat er speciale aandacht zou komen voor bewegingsonderwijs. Deze onderwerpen komen allen aan bod in de visie. Met de visie draagt de gemeente bovendien ook op het gebied van sport en bewegen bij aan het realiseren van de doelstellingen van het Rijk ten aanzien van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

1 Nadere uitleg op gevraagd besluit

Op 5 juli 2017 stelde de gemeenteraad van Gouda de nota Sport en bewegen in Gouda 2022 vast. Inmiddels is het zeven jaar later en is dat beleid aan een actualisatie toe. In de afgelopen beleidsperiode waren onder andere in het oog springend de totstandkoming van het lokaal Sportakkoord (2019), de aansluiting bij het landelijke Volwassenenfonds Sport & Cultuur (2021), de vaststelling van een nieuwe sportaccommodatienota (Ruimte voor Sport in Gouda: Een goede match!, 2021) en de oprichting van de Goudse Sportraad (2022). Opvallend genoeg juist zaken die in 2017 nog niet voorzien waren, maar die wel allemaal bijdroegen aan de ambitie meer Gouwenars aan het bewegen en sporten te krijgen. Een aanzienlijk deel van deze beleidsperiode stond ook in het teken van COVID-19. De sport oogstte veel lof voor de wijze waarop de sector omging met de situatie. Verenigingen bleken in samenwerking met SPORT•GOUDA sterk georganiseerd en veerkrachtig te zijn. Met de steeds wisselende beperkingen werd creatief omgegaan, maar het moge duidelijk zijn dat deze periode een zware wissel trok op de sport, al haar vrijwilligers en uiteraard ook de commerciële sportaanbieders in onze stad. Ook de energiecrisis die in 2022 opstak, baarde en baart veel sportorganisaties grote zorgen. De gemeente reageerde alert en stak met het Winterplan ook sportverenigingen een helpende hand toe.

De sport liet nadrukkelijk van zich horen de afgelopen jaren en kreeg als gevolg daarvan ook meer politieke en maatschappelijke aandacht in Gouda, dat ook nog eens gepaard ging met grotere budgetten. Er ging dus veel goed, maar er is uiteraard ook veel dat beter kan of misschien wel heel anders moet. Want ondanks alle inspanningen stijgt het aantal inwoners dat voldoende beweegt maar mondjesmaat. Sterker nog: net als in de rest van Nederland ligt het percentage in Gouda in 2024 weer lager dan vóór de coronaperiode. Aanleiding dus voor een nieuwe visie op hoe de gemeente kan inzetten om meer inwoners aan het sporten en bewegen te krijgen.

2 Argumenten

2.1 Met de nieuwe nota ligt de rol, missie en visie van de gemeente duidelijk vast voor de komende jaren

De gemeente voert regie en enthousiasmeert. De gemeente bepaalt het beleid en neemt de beslissingen op strategisch en politiek niveau. SPORT•GOUDA is de aanvoerder als het gaat om de uitvoering van het gemeentelijke beleid. In een dienstverleningsovereenkomst ligt vast dat het 'sportbedrijf' zich onder andere inzet voor sportstimulering, verenigingsondersteuning en beheer en exploitatie van gemeentelijke sportaccommodaties. Cruciaal is dat de uitvoering in samenspraak gebeurt met inwoners en lokale partijen en dat de gemeente daarbij inzetten op duurzame relaties. De missie voor de komende jaren luidt: 'Elke Gouwenaar kan sporten of voldoende bewegen, bij voorkeur dicht bij huis'. De visie die de gemeente daarop heeft is dat de gemeente de regie voert over het zorgen voor een sport- en beweegaanbod dat plaats vindt op of in kwalitatief hoogwaardige accommodaties en ruimte, en dat verzorgd wordt door sterke en vitale aanbieders. Daarnaast ziet de gemeente voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd in het breder uitdragen van het belang van en het plezier in bewegen en sporten.

2.2 Met de nieuwe nota beschikt de gemeente over duidelijke kaders die bepalend zijn voor te maken beleidskeuzes.

Bij alles wat we de komende jaren doen om invulling te geven aan onze regierol, stellen we ons steeds de vraag of het binnen deze kaders valt. De kaders vormen dan ook een dwarsdoorsnede van de speerpunten en ambities. We noemen de kaders ook wel onze belijning, onze leidende principes. We hebben er 6:

- We maken in ons beleid gebruik van de specifieke kracht en waarden van Gouda.
- We kiezen voor focus: wijkgericht, doelgroepgericht en levensfasegericht.
- We richten ons op gedragsverandering om die Gouwenaars die niet of onvoldoende bewegen, structureel in beweging te laten komen.
- We redeneren vanuit het model van Positieve Gezondheid.
- We baseren onze beleidskeuzes op - bij voorkeur lokale - data.
- We kijken integraal naar het belang van sport en bewegen

2.3 Met de nieuwe nota beschikt de gemeente over een aantal heldere speerpunten met bijbehorende ambities.

We hanteren een drietal speerpunten voor de komende beleidsperiode:

- Fundament op orde. We hebben een solide defensie; de verdediging staat als een huis, het fundament is op orde. Hier ligt de basis van ons beleid: sterke en vitale verenigingen, een sport- en beweegvriendelijke openbare ruimte, kinderen, jongeren en ouderen die vaardig zijn in bewegen en toekomstbestendige sportaccommodaties. Het zijn de voorwaarden om te kunnen verbinden en om successen te boeken. Ambities die hierbij genoemd worden zijn:
 - o Sport- en beweegaanbieders zijn sterk en vitaal
 - o We hebben een sport- en beweegvriendelijke openbare ruimte
 - o Kinderen, jongeren en ouderen zijn vaardig in bewegen
 - o We hebben toekomstbestendige sportaccommodaties
- Creëren van verbinding & maatschappelijke meerwaarde. Op het middenveld schakelen we. Daar creëren we verbindingen en maatschappelijke meerwaarde. Daar kunnen we versnellen en vertragen. Daar zetten we in op urban sport, op lokale ondernemers, op het bijdragen aan een gezonde leefstijl. Daar liggen ook de mogelijkheden om inspiratie te bieden. De ambities die hierbij genoemd worden zijn:
 - o We dragen met sport en bewegen bij aan een gezonde leefstijl
 - o Lokale ondernemers zijn nauw betrokken bij de Goudse sport
 - o Inspireren & etaleren
- Bijdragen aan kansengelijkheid & talentontwikkeling. Dankzij een goede basis en een energiek middenveld kunnen we aanvallen. Kunnen we scoren en resultaten boeken. Daar kunnen we ervoor zorgen dat sport en bewegen betaalbaar en toegankelijk worden of blijven voor iedereen. Zodat ieders talenten tot bloei kunnen komen. De ambities luiden:
 - o Sport is betaalbaar voor iedereen
 - o Sport is toegankelijk voor iedereen

Aan alle ambities zijn concrete indicatoren gekoppeld.

2.4 De Visie Sporten & Bewegen in Gouda 2024-2032 is het kader voor structurele (meerjaren)subsidies

In het visiedocument wordt het inhoudelijke en financiële kader voor de komende jaren vastgesteld. Dit kader is de basis voor subsidieaanvragen van de gesubsidieerde organisaties. Een voorbeeld daarvan is SPORT•GOUDA als het gaat om de inzet van buurtsportcoaches, buurtsport 12+ en Gouda Goed Bezig.

2.5 Met het voorleggen aan de verschillende raden heeft de gemeente voldaan aan haar wettelijke verplichting

Dat geldt in ieder geval voor de Goudse Adviesraad Sociaal Domein. Die geeft gevraagd en ongevraagd advies uit bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen in/over het sociaal domein. Het beleidsveld sport en bewegen heeft daar een sterke link mee. De Goudse Sportraad is in het leven geroepen om het college en gemeenteraad te adviseren over strategische vraagstukken op het gebied van sport en bewegen. Haar om advies vragen was dan ook logisch.

3 Kanttekeningen

3.1 In de uitvoering is geen ruimte voor extra werkzaamheden door SPORT•GOUDA

Dat heeft ermee te maken dat het SPORT•GOUDA nog niet is gelukt om een sluitende begroting voor de jaren 2025 en verder te maken. De redenen daarvoor worden verder uitgewerkt onder het kopje 'Financieel'.

3.2 De visie is geen garantie dat alle Gouwenars over 8 jaar sporten of voldoende bewegen

In de nota stelt de gemeente ambitieuze doelen als het gaat om het aantal Gouwenars dat straks sport of voldoende beweegt. Dat is belangrijk en dat is ook goed. Daarmee sluit Gouda aan bij landelijk beleid en bij beleid van andere gemeenten. Tegelijkertijd is bekend dat er ontwikkelingen in de maatschappij spelen die juist in de hand werken dat Nederlanders minder bewegen en sporten. Met de in deze nota opgenomen speerpunten en ambities denkt de gemeente daar een goed tegenwicht aan te kunnen bieden, maar tegen situaties zoals COVID-19 is uiteraard geen kruid gewassen. Het effect van gevoerd beleid is daarmee dan ook lastig te meten. Daar staat tegenover dat het aannemelijk is dat zonder gericht beleid in de afgelopen jaren het aantal sportende en voldoende bewegende Gouwenars een stuk lager was geweest.

3.3 Het is een visie en geen actieplan.

Uit de gegeven adviezen door GASD, Goudse Sportraad en ook een aantal andere partijen zoals de ANBO-PCOB ontstaat de indruk dat deze partijen een gedetailleerde concretisering van te nemen acties verwachten. De visie is echter geen uitvoeringsplan, maar een beleidsdocument, waarin de beoogde koers uiteengezet wordt. Uitwerking en vormgeven aan de uitvoering vindt plaats in de praktijk en in de jaarlijkse gemeentelijke programmabegrotingen en jaarrekeningen.

3.4 In het najaar maakt het college een 'actieagenda'.

Daarin wordt aan de hand van de momenteel beschikbare middelen voor SPORT•GOUDA en de meerjarenbegroting 2025 van SPORT•GOUDA preciezer bepaald welke acties komende tijd door SPORT•GOUDA kunnen worden uitgevoerd en in hoeverre uitvoering van de in deze visie genoemde acties 100% haalbaar is. Het college zet daarbij in op het sluitend krijgen van de SPORT•GOUDA-begroting per 2025.

4 Juridische- / financiële gevolgen

DVO en losse subsidies

Het deel van de uitvoering van de visie waar SPORT•GOUDA voor staat, kan grotendeels plaatsvinden met bestaande middelen. Naast de middelen verbonden aan de dienstverleningsovereenkomst (in 2024 € 7.115.000) zijn er specifieke subsidieafspraken tussen gemeente en SPORT•GOUDA. Dat geldt voor de volgende onderwerpen:

- Uitvoering Brede Regeling Combinatiefuncties (gelden uit GALA, in 2024 € 373.000).

- Uitvoering coördinatie Leefstijlakkkoord + communicatie (gelden uit sportbudget, jaarlijks € 32.000).
- Uitvoering Buurtsport 12+ (gelden uit regulier budget brede basis jeugd, jaarlijks circa € 50.000).
- Uitvoering valpreventie (gelden uit GALA, jaarlijks € 130.000, opdrachtverstrekking in ontwikkeling).
- Uitvoering JOGG/Gouda Goed Bezig (gelden uit regulier gezondheidsbudget, jaarlijks circa € 50.000)
- Uitvoering groot onderhoud en renovatie sportparken (jaarlijks wisselende bedragen volgens MJOP, opgenomen in gemeentelijke begroting).
- Extra kapitaallasten investeringen buitensport + uitvoering duurzaamheidsmaatregelen binnensport (jaarlijks € 300.000).

Meerjarenbegroting SPORT•GOUDA

Het is SPORT•GOUDA nog niet gelukt om een sluitende begroting 2025 en verder te maken. Dat heeft te maken met de volgende zaken:

- Stijging van de energielasten. Het energiecontract van SPORT•GOUDA liep tot einde 2023. De kosten bedroegen in 2023 nog zo'n € 600.000. Vanaf 2024 zijn die zo'n € 1,2 miljoen. Dat is ongeveer 10% van de totale begroting van SPORT•GOUDA.
- De loonstijgingen volgens cao zijn aanzienlijk. In 2025 naar verwachting 6,3% stijging ten opzichte van 2024. Uiteindelijk in 2028 18,5% hoger dan in 2024.
- De kosten voor het bedrijfsonderdeel Bewegen & Leefstijl. De vergoeding voor buurtsportcoaches vanuit het Rijk is vanaf 2009 niet geïndexeerd, maar de personele kosten zijn uiteraard wel gestegen. De extra kosten werden tot nu toe binnen de exploitatie opgevangen, maar dat is niet langer haalbaar.
- De kostendekkendheid van opdrachten en het gegeven dat bekostiging deels incidenteel is.
- Huurinkomsten die achterblijven bij het daadwerkelijke (zwembad)gebruik.

In 2024 zijn gemeente en SPORT•GOUDA intensief met elkaar in overleg of het mogelijk is dat tekort te dichten. Daarbij wordt naar de volgende sleutels gekeken: afstoten van taken, met name op het gebied van bewegen & leefstijl, verhoging van huren, beperktere opening van zwembad en horeca, verduurzaming (langetermijneffecten), compensatie toegenomen energiekosten, actualiseren van in het verleden gemaakte specifieke huurafspraken (waardoor een deel van de huurders meer gaat betalen). Wanneer het niet lukt om binnen deze sleutels een oplossing te vinden, heeft dat consequenties voor sommige ambities uit deze sportvisie. Dat doet niets af aan de inhoudelijke visie, maar heeft wel invloed op detailniveau; bepaalde activiteiten kunnen niet (meer) uitgevoerd worden. Met andere woorden: zonder extra middelen moet gesneden worden in formatie en activiteiten van SPORT•GOUDA.

Overige eigen middelen

Binnen de gemeentelijke begroting zijn meerdere overige middelen beschikbaar voor de uitvoering van het sport- en beweegbeleid. Voorbeelden daarvan zijn:

- Volwassenenfonds (jaarlijks € 50.000)
- Regulier uitvoeringsbudget (jaarlijks € 150.000)
- Sport in de openbare ruimte (jaarlijks € 250.000, investeringsgelden)

Wensen intensivering

Om beter invulling te geven aan de visie, zou er op een drietal onderwerpen een financiële impuls nodig zijn:

- Volwassenenfonds: het bedrag dat we voor 2024 tekort komen om alle aanvragen voor het Volwassenenfonds te kunnen honoreren, dekken we vanuit het reguliere sportuitvoeringsbudget. Dat kan wanneer we de Lokale Sportdeelname Index (zoals uitgevoerd einde 2023) niet jaarlijks, maar tweejaarlijks uit laten voeren. Gezien het huidige aantal aanvragen is de verwachting dat de jaarlijkse kosten circa € 100.000 zijn terwijl er momenteel € 50.000 beschikbaar is. Consequentie is dat we halverwege het jaar nee moeten verkopen aan inwoners die een aanvraag doen. Dat heeft waarschijnlijk ook invloed op de motivatie van de betrokken partijen (zoals intermediairs en sport- en beweegaanbieders).
- Personele capaciteit SPORT•GOUDA vanwege de intensivering op clubondersteuning. Vanwege de toenemende problematieken waar verenigingen mee kampen, is intensievere

ondersteuning wenselijk. Zonder extra middelen moeten we keuzes maken in welke verenigingen te ondersteunen op welke thematieken.

- Het ondersteunen van lokale sportevenementorganisatoren. Het is wenselijk lokale organisatoren van sportieve evenementen aanvullende financiële ondersteuning te kunnen bieden. Deze organisatoren kampen met sterk gestegen kosten en hebben steeds meer moeite om hun begroting rond te krijgen. Het gaat om relatief kleine ondersteuningsbudgetten waarvoor een pilot 'Subsidieregeling Sportevenementen' (€ 50.000) zou kunnen worden opgesteld.

Hoewel er denkbare oplossingen binnen de sportbudgetten voorhanden zijn, worden die momenteel niet ingezet. Zo zouden investeringsgelden omgezet kunnen worden naar exploitatiegelden, maar dat is in de huidige gemeentelijke financiële situatie geen verantwoorde optie. De mogelijke oplossingen maken onderdeel van het financiële totaalpakket dat gemeente en SPORT•GOUDA in het derde en vierde kwartaal van 2024 met elkaar overeenkomen.

5 Personele- / organisatorische gevolgen / duurzaamheid / positie mensen met een beperking

De nota is uitvoerbaar, met die (eerder genoemde) kanttekening dat er afhankelijk van de beschikbare financiële middelen mogelijk nog keuzes gemaakt moeten worden in de uitvoering. Met uitvoeringsorganisatie SPORT•GOUDA wordt voortdurend vinger aan de pols gehouden. Als er knelpunten in de gemeentelijke opdracht worden geconstateerd, wordt indien nodig besloten de uitvoering aan te passen. Aan de positie van mensen met een beperking wordt specifiek aandacht gegeven in het visiedocument. Op het gebied van duurzaamheid zijn er geen consequenties die uit deze visie voortvloeien.

6 Communicatie / interactiviteit

Aan de totstandkoming van deze visie hebben veel Gouvenaars een bijdrage geleverd.

Er is namelijk veel aan participatie gedaan.

- Vlak voor de zomer van 2023 vonden diverse bijeenkomsten plaats. Zo werd met diverse betrokkenen uit de wereld van de urban sports een middag belegd in de Chocoladefabriek. Bovendien waren circa 40 vertegenwoordigers van sportverenigingen en andere betrokken organisaties aanwezig bij een sessie over de sportnota, in het clubhuis van de hockeyvereniging. Ten slotte was er destijds een bijeenkomst in de Theaterbakkerij voor het Leefstijlakkkoord, die eveneens belangrijke input opleverde voor het sportbeleid.
- In de zomer van 2023 werden via de Gouda Denkt Mee-app diverse vragen gesteld over sport en bewegen in Gouda. Zo'n 250 Gouvenaars vulden de vragenlijst in.
- In de winter van 2024 vonden twee bijeenkomsten plaats met Gouvenaars die beroepsmatig juist minder met sport en bewegen bezig zijn. Doel was informatie op te halen van mensen die juist met een andere blik naar sport en bewegen kijken.

De conceptversie van de nieuwe visie is ter advies voorgelegd aan de Goudse Sportraad en de Goudse Adviesraad Sociaal Domein die beide een advies hebben gestuurd. Ook de Afdeling Gouda van de ANBO-PCOB heeft het college een advies meegegeven. Alle partijen ontvangen namens het college een schriftelijke reactie op hun adviezen. Ten slotte hebben SPORT•GOUDA en drie betrokken bewoners, die op eerdere bijeenkomsten hadden aangegeven graag feedback te willen geven, dat gedaan. Daarop wordt ambtelijk gereageerd.

Burgemeester en wethouders van Gouda,
de secretaris, de burgemeester,

drs. R.C. Bakker

mr. drs. P. Verhoeve